

Jaarverslag

Coöperatie / **De Groene Klaver**

2022

Voorwoord

2022, een jaar waarin heel veel gebeurd is, maar eigenlijk, afgezet tegen de tijd en energie, die we in allerlei processen moesten steken, veel te weinig! Door veel bestuurlijke en ambtelijke hindernissen en onzekerheden, hebben we zo nu en dan erg inefficiënt moeten werken.

Wij moesten dit jaar eerst bij u langs om alle bestaande contracten een jaar te verlengen, simpelweg omdat de overheid niet klaar was om van start te gaan met de reguliere nieuwe periode van 6 jaar. Dat deze keuze voor ons team een enorme hoeveelheid extra werk betekende, laat zich raden en wij waren daar niet blij mee.

Aan het eind van het jaar bent u bij ons langs geweest voor het bespreken van de mogelijkheden voor de nieuwe contractperiode ANLb 2023 - 2028. Dat, terwijl de criteria, de pakketvoorwaarden en tarieven keer op keer veranderden. Daarnaast de nog steeds voortdurende onzekerheden omtrent bufferstroken en BGT. Ook hier hadden we graag duidelijker willen zijn, maar moesten we meerdere slagen om de arm houden.

Voor u als ondernemer is het natuurlijk heel lastig om keuzes te maken bij al deze onduidelijkheden. Niet in het minst door de keuzemogelijkheden tussen ANLb

en ecoregelingen. We hebben geprobeerd u daarin zo goed mogelijk te informeren door een daartoe door ons gemaakte rekentool. En daarom des te meer een compliment naar u, omdat velen van u toch, ondanks die onzekerheden, weer mee willen doen.

Ook voor ons als organisatie, en zeker voor ons team was het lastig werken. Ik wil hen dan ook graag complimenteren met hun enorme inzet en geduld in deze lastige periode.

Wat speelde nog meer? Een te droog voorjaar voor de weidevogels. Daar hebben we op ingespeeld met tijdelijke plas-dras maatregelen. In de Bollenstreek en bij het Bentwoud hebben we nieuwe impulsen gegeven aan de patrijzen en gele kwikstaart. Over de hele linie hebben we een positieve lijn ingezet, zowel in aantal hectare beheer als ook in natuurresultaten. Het besef dat schoon water en een gezonde bodem van levensbelang zijn voor onze toekomst, is de samenwerking met het waterschap geïntensiveerd, zowel via het Landbouwportaal, als ook in enkele polders waarin waterinfiltratiesystemen, reductie van bodemdaling en CO2 moeten opleveren.

Tot slot wens ik u veel voorspoed in de aankomende periode, waarin perspectief, duidelijkheid en waardering voor uw en ons werk ons deel zal zijn!

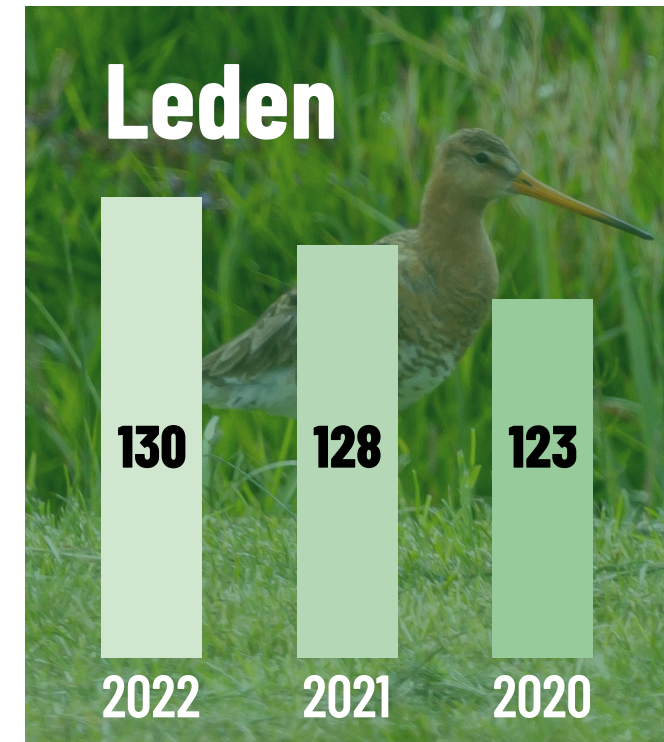
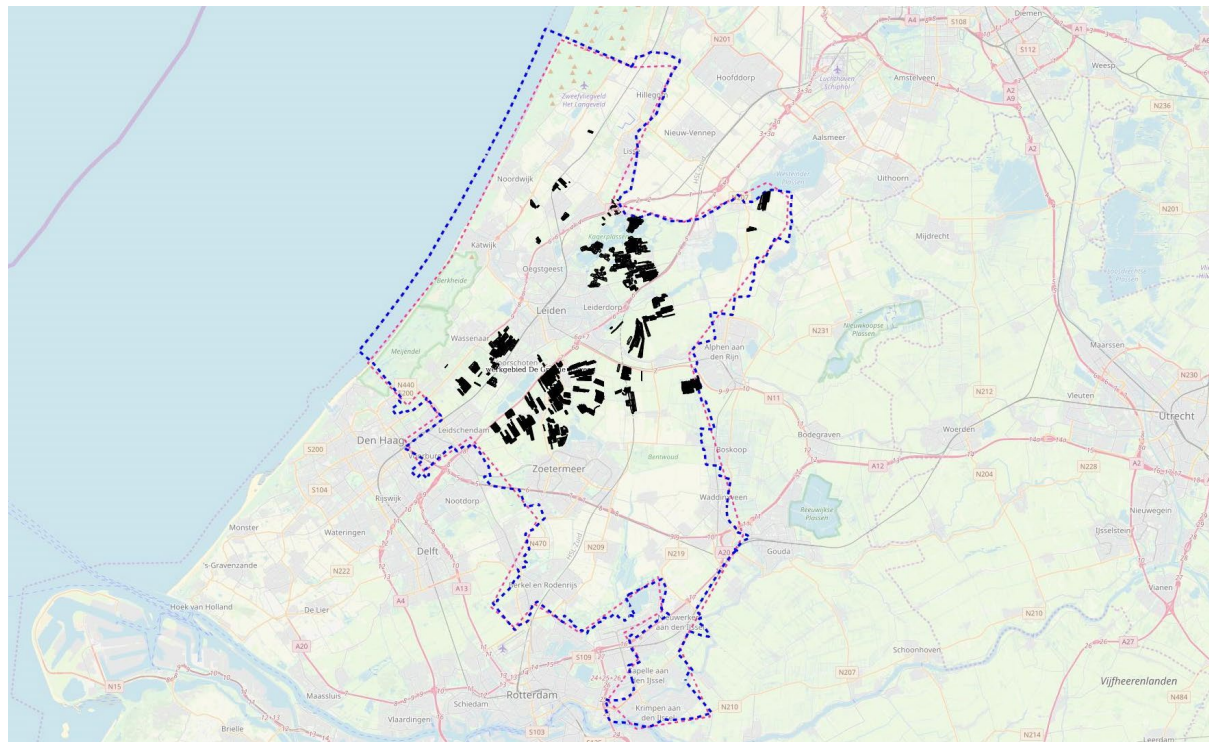
Uw voorzitter, Theo van Leeuwen

Coöperatie De Groene Klaver

Coöperatie De Groene Klaver (De Groene Klaver) zet zich uitvoerend in voor het bevorderen van biodiversiteit, schoon water, gezonde bodem en zuivere lucht. Samen met agrariërs en de omgeving realiseren we een aantrekkelijk landschap met boeren natuur en boerenlandvogels waarin agrarisch ondernemerschap perspectief heeft.

Werkgebied

Het werkgebied van De Groene Klaver strekt zich uit van de provinciegrens in het noorden tot de Lek in het zuiden en van de kust in het westen tot Alphen a/d Rijn in het oosten. Met een totale oppervlakte van 65.000 ha.

Samenwerking

De Groene Klaver is als agrarisch collectief lid van BoerenNatuur. De 40 collectieven van BoerenNatuur organiseren het agrarisch landschaps- en natuurbeheer efficiënt en effectief. Ze zijn de spil tussen de individuele agrariërs die het werk uitvoeren en de overheid die subsidie verleent.

In het veld werken we samen met diverse organisaties en overheden zoals TBO's, Weidevogelvrijwilligers en natuur- en milieuorganisaties.

Waar zijn we trots op?

- ✓ Meer afgesloten plas-drassen
- ✓ Enthousiaste en meedenkende deelnemers
- ✓ Verbreding akkerbouw-activiteiten
Bollenstreek en Bentwoud

Werkorganisatie

Willy Kempen-van Veen,
gebiedscoördinator

Sjaak de Jong,
veldmedewerker

Koos Pennings,
veldmedewerker

Olga Koeckhoven,
projectmedewerker

Renata Haring,
communicatie

Weidevogelbeheer

ANLb beheerpakketten

2039 ha totaal 2022	1953 ha totaal 2021
-------------------------------	-------------------------------

Cijfers in ha:

Pakket	2022	2021
Grasland met rustperiode	412	471
Kruidenrijk grasland	122	105
Ontwikkeling kruidenrijk grasland	24	27
Extensief beweid grasland	33	32
Plas-dras	6	5
Last minute beheer	46	52
Legselbeheer	1396	1261
Ruige mest	215	208

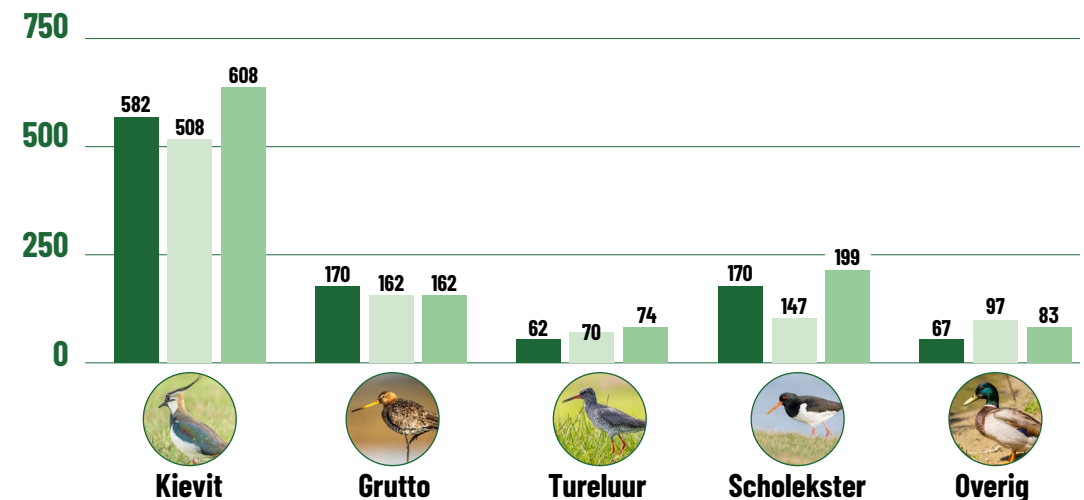
Totaal Zwaar beheer:

31,5%
643 ha - 2022

35,4%
692 ha - 2021

Telresultaten nesten

2022 2021 2020

1051 legsels
op 1420 ha - 2022

984 legsels
op 1288 ha - 2021

1126 legsels
op 1290 ha - 2020

Terugblik weidevogelwacht

De Groene Klaver werkt intensief samen met 5 weidevogelwerkgroepen. Nadat De Groene Klaver het agrarisch natuurbeheer heeft afgesloten op de percelen, zorgen de weidevogelwachters voor markering en bescherming van de legfels. Onderstaand de bevindingen in 2022 van één van de weidevogelwerkgroepen.

Weidevogelgroep ANLV Geestgrond 2022

Een prachtig weidevogeljaar!

De weidevogelgroep Duin- en Bollenstreek heeft een zeer mooi en succesvol eerste jaar achter de rug. Graag stellen wij ons even voor: Adri Duivenvoorde, Wim Duivenvoorde, Paul Venderbosch, en Jeroen Koppert. Het afgelopen seizoen is door ons met veel plezier gewerkt aan het in kaart brengen van de nesten van de grutto, Kievit, tureluur en scholtekster. Daarnaast zijn ook andere soorten waargenomen zoals de slob-eend en de gele kwikstaart.

Voor deze tellingen is de Duin- en Bollenstreek opgesplitst in deelgebieden met een eigen naamgeving. Het gaat om polders gelegen in Sassenheim, Voorhout, Noordwijk, Hillegom en Lisse. Uit de waarnemingen, opgenomen in ons jaarlijks rapport, is op te maken dat bovengenoemde polders zeer in trek zijn bij de verschillende soorten weidevogels. Legselbeheer en verlate maaidatum zijn de meest voorkomende beheervormen. We kunnen zeer tevreden zijn met deze

prachtige resultaten voor 2022. Met name de grutto en Kievit zijn goed vertegenwoordigd. Voor 2023 hopen we op een stabilisatie van de vogelsoorten.

Namens de ANLV Geestgrond,
Jeroen Koppert, coördinator Weidevogelgroep Duin- en Bollenstreek.

Waterbeheer

	2022	2021
Bufferzone	48 ha	47 ha
Duurzaam slootkantbeheer (baggeren)	194 km	185 km
Duurzaam slootkantbeheer (ecologisch slootschonen)	100 km	80 km
Natuurvriendelijke oever	0.6 km	0.6 km

Projecten

Boerenlandpaden

Boerenlandpaden bieden wandelaars de mogelijkheid de polder te ontdekken en te beleven in optima forma. Acht wandelroutes zijn uitgezet in het landelijk gebied rondom Leiderdorp, Zoetermeer, Zoeterwoude en Hazerswoude. Meer dan 25 kilometer wandelroute loopt over de percelen van 41 deelnemers. Het beheer, onderhoud aan o.a. bebording en promotie wordt uitgevoerd door De Groene Klaver.

Dit project is financieel mogelijk gemaakt door Provincie Zuid-Holland en Landschapsfonds Holland Rijnland.

POP3 Project

Het project betreft de aanleg van plas-dras gebieden, hoog waterpeilen, de aanleg van kruidenrijk grasland en natuurvriendelijke oevers. Daarbij is invulling gegeven aan de doelstelling om d.m.v. investeringsmaatregelen de leefgebieden van de weidevogels in de werkgebieden van De Groene Klaver, Collectief Agrarische Natuurvereniging "De Hollandse Venen" en Staatsbosbeheer te verbeteren.

Dit project is afgerond en de gemaakte investeringen zijn voor wat betreft het beheer ondergebracht binnen de reguliere contracten van het ANLb.

Dit project is financieel mogelijk gemaakt door provincie Zuid-Holland en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling.

Landbouwportaal Rijnland

Op 18 januari 2022 lanceerde het Hoogheemraadschap van Rijnland een Landbouwportaal om agrariërs te helpen de waterkwaliteit en bodemstructuur te verbeteren. Het portaal draait om de vier thema's erfafspoeling, duurzaam bodembeheer, gewasbeschermingsmiddelen, beheer en inrichting van percelen en oevers. Agrariërs kunnen daarnaast een gratis coach regelen via het portaal en subsidie aanvragen.

De uitvoering van de adviesaanvragen wordt door LTO-Noord tezamen met de KAVB en De Groene Klaver ingevuld. Daarbij heeft de coöperatie voor het werkgebied van het Hoogheemraadschap de aanvragen die betrekking hebben op duurzaam bodembeheer en het beheer en inrichting van percelen en oevers uitgevoerd. In totaal zijn 46 aanvragen duurzaam bodembeheer en 18 aanvragen perceel- en oeverinrichting & beheer ingediend en van een advies voorzien.

Het Landbouwportaal is een initiatief van Hoogheemraadschap van Rijnland, LTO Noord, KAVB en De Groene Klaver.

Bewust Boeren Rijnland Fase II

Fase II is formeel dit jaar afgerond. Omdat een aantal overkappingen nog niet konden worden gerealiseerd binnen de subsidietermijn, is een verlenging aangevraagd die ook is gehonoreerd.

Hoofddoel van het project is het verminderen van emissies van de nutriënten stikstof en fosfaat op melkveehouderijbedrijven, van gewasbeschermingsmiddelen op akkerbouwbedrijven en het verbeteren van het ecologisch functioneren van sloten.

De uitvoering van het project is een samenwerkingsverband van LTO-Noord, de stichting gebiedscoördinatie Gouwe Wiericke en De Groene Klaver en afdelingen Alphen, Nieuwkoop, Rijn- en Vlietlanden en Duin- en Bollenstreek van LTO-Noord.

vervolg Projecten

Planet Proof

Sinds 1 januari 2020 is De Groene Klaver één van de collectieven die t.b.v. Friesland Campina zorgt voor de advisering over de BBM-pakketten en steekproeven neemt bij de deelnemers aan Planet Proof. In 2022 waren dat vier bedrijven. De deelnemers kunnen pakketten benutten uit het ANLb om populaties van specifieke doelsoorten te bevorderen, die alleen inzetbaar zijn in de door de provincie begrensde leefgebieden. Biodiversiteit is breder dan alleen deze doelsoorten. Om de biodiversiteit in de brede zin te bevorderen zijn BBM-pakketten (Beheer Biodiversiteit Melkveehouderij) ontwikkeld.

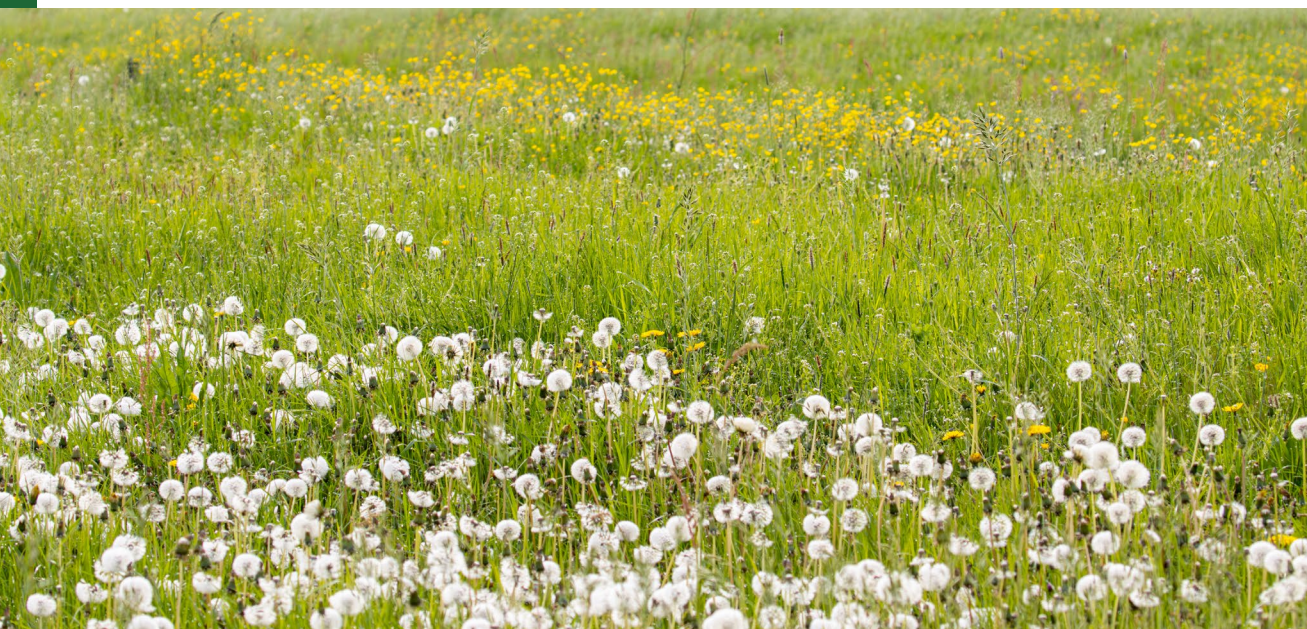
vervolg Projecten

Grutto en patrijs

Om weidevogels zoals grutto een betere habitat te geven zijn door ondernemers plas-drassen aangelegd. De benodigde zonnepompen zijn door De Groene Klaver ter beschikking gesteld.

Ook zijn er meerdere hectares kruidenrijk grasland doorgezaaid. Verder zijn hoger waterpeil en preventieve predatiemaatregelen uitgevoerd. In de Bollenstreek is, ten behoeve van de patrijs, bijna een kilometer aan heggen en hagen aangeplant.

Dit project is financieel mogelijk gemaakt door Provincie Zuid-Holland in het kader van het Actieplan Boerenlandvogels.

Bloemrijke linten

In september 2022 zijn langs boerenlandpaden 3 kilometer stroken met biologische bloemen-gras mengsels doorgezaaid: de bloemrijke linten. De bloemrijke linten verhogen de belevingswaarde van de wandelaar over de boerenlandpaden en is goed voor de biodiversiteit.

Dit project is financieel mogelijk gemaakt door het ministerie van LNV en het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Bloemrijke oevers

Daarnaast loopt er een pilot bloemrijke oevers. Verschraalde bufferstroken zijn in september 2021 doorgezaaid met een bloemen-gras mengsel. In totaal is bij drie deelnemers 3 km stroken doorgezaaid. De proef wordt door De Groene Klaver gemonitord zodat we weten wat het blijvende effect van het doorzaaien is.

Dit project is financieel mogelijk gemaakt door Hoogheemraadschap van Rijnland.

Financiën

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022

BATEN	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021	LASTEN	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Vergoeding ANLb	749.057	762.050	762.924	Uitbetalingen ANLb	627.082	640.000	639.944
Opbrengst projecten	185.917	332.369	134.765	Directe projectkosten	174.382	332.111	130.830
OVERIGE BATEN	41.337	7.500	11.355	KOSTEN WERKORGANISATIE			
				Personeelskosten	124.102	118.000	79.061
				Bestuurskosten	21.562	20.000	14.283
				Overige kosten werkorganisatie	30.223	38.000	25.682
				TOTAAL KOSTEN WERKORGANISATIE	175.887	176.000	119.025
				Vennootschapsbelasting	191	0	2.887
Totaal	976.310	1.101.919	909.045	Totaal	977.542	1.148.111	892.686
RESULTAAT	-1.232	-46.192	16.359				
Voorstel resultaatbestemming							
Toevoegen aan continuïteitsreserve	0	0	12.500				
Toevoegen aan eigen vermogen	-1.232	-46.192	3.859				

Toelichting staat van baten en lasten - Het resultaat over 2022 is € 1.232 negatief. Dit is ten laste gebracht van de algemene reserve.

Lasten - De loonkosten betreft de kosten voor de 5 werknemers (1,58 FTE). De bestuurskosten bestaan uit een vaste onkostenvergoeding, variabele vergoeding en een vacatievergoeding.

Coöperatie **De Groene Klaver**

BOERENNATUUR

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling. Europa
investert in zijn platteland

**provincie
Zuid-Holland**